

Salon kaupungin hankintapoliittinen ohjelma

Ohjelmakausi 2024–2028

Kaupunginhallitus 26.8.2024 § 253

Sisällys

1.	Ohjelman perusta ja tarkoitus	Dia 3
2.	Julkisten hankintojen toimintaympäristö	Dia 4
3.	Julkisten hankintojen lainsäädäntö	Dia 5
4.	Salon kaupungin hankinnat, nykytilanne	Dia 6
	4.1 Huomioita nykytilasta	Dia 7
5.	Hankintojen johtaminen	Dia 8
	5.1 Hankintojen organisointi ja vastuut	Dia 9–10
6.	Tavoitteet ohjelmakaudelle 2024–2028	Dia 11
	6.1 Elinvoimaiset hankinnat	Dia 12
	6.2 Hyvinvointia tukevat hankinnat	Dia 13
	6.3 Kestävän talouden hankinnat	Dia 14
7.	Toimeenpano ja seuranta	Dia 15
	7.1 Elinvoimaiset hankinnat	Dia 16
	7.2 Hyvinvointia tukevat hankinnat	Dia 17–18
	7.3 Kestävän talouden hankinnat	Dia 19
	7.4 Ohjelman tavoitteiden täytäntöönpano ja seuranta	Dia 20

1. Ohjelman perusta ja tarkoitus

Hankintapoliittisen ohjelman perusta on Salon kaupunkistrategiassa 2030. Salon kaupungin arvot ovat Rohkeus, Vastuullisuus, Oikeudenmukaisuus ja Ystävällisyys.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi talousarviokäsittelyn 2023 yhteydessä kaupunkistrategian 2030 – Avaimet kaikkiin oviin. Strategian päämäärät ovat Elinvoimainen Salo, Hyvinvoiva Salo ja Kestävän talouden Salo. Uudella strategialla halutaan mm. parantaa yhteisömme hyvinvointia ja rakentaa kestävän pohjan kaupungin taloudelle. Kaupungin tulee osaltaan huolehtia laadukkaiden palveluiden saavutettavuudesta sekä olosuhteiden tarjoamisesta.

Tässä hankintapoliittisessa ohjelmassa on määritelty kolme päämäärää, jotka on johdettu suoraan kaupunkistrategiasta. Nämä ovat Elinvoimaiset hankinnat, Hyvinvointia tukevat hankinnat ja Kestävän talouden hankinnat. Näiden päämäärien alle on määritelty keskeiset tavoitteet, jotka tulevat ohjaamaan kaupungin tekemiä hankintoja ohjelmakaudella.

Hankintapoliittinen ohjelma määrittelee päämäärät ja tavoitteet kaupungin hankintatoiminnalle, sen kehittämiseksi ja toteuttamiseksi. Hankintaprosessin eri vaiheisiin, kuten hankintojen vastuunjakoon ja kilpailutusprosessiin liittyvät, yksityiskohtaiset menettelyohjeet määritellään kaupungin hankintaohjeessa.

Kaupungin tärkein tehtävä on tuottaa lakisääteisiä peruspalveluja kuntalaisille joko omana toimintana tai hankkimalla ne markkinoilta erilaisina palveluina. Tämä ohjelma koskee näihin palveluihin liittyviä kaupungin tarvitsemia tavara-, palvelu- tai urakkahankintoja.

Hankintapoliittisen ohjelman keskeisinä yleisinä tavoitteina ovat hankintojen vastuullisuuden ja kestävyys toteuttaminen sekä hankintojen kehittäminen kaikissa kaupungin hankinnoissa. Vastuullisuudella ja kestävyydellä tarkoitetaan taloudellista, ekologista ja sosiaalista kestävyttä.

Lisäksi ohjelman keskeisinä yleisinä tavoitteina ovat kaupungin kannalta parempien hankintojen tekeminen ja kilpailun edistäminen hankinnoilla. Kaikissa hankinnoissa haetaan kaupungin tarpeisiin parasta ratkaisua. Tavoitteena on jatkuva parantaminen hankinnoissa eli aiempi hankinta arvioidaan ja sitä pyritään kehittämään. Hankintojen kehittämisen osalta yleisenä tavoitteena on parantaa hankintojen strategista johtamista ja hankintaosaamisen tasoa kaupungin eri palvelualueilla.

Suunnitelmallisuus näkyy ohjelman päämäärissä ja sitä toteuttavissa tavoitteissa. Hankintojen suunnitelmallisuus on perusta hyvälle hankinnoille ja sitä kautta lakisääteisten peruspalvelujen tuottamiselle.

2. Julkisten hankintojen toimintaympäristö

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa Vahva ja välittävä Suomi julkiset hankinnat on nostettu erityisesti esiin. Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Hallitus tavoittelee julkisista hankinnoista merkittävää kustannussäästöä julkisen palvelutuotannon osalta turvatakseen laadukkaat palvelut.

Julkisen sektorin talouden kestävyys on ollut erityisesti tarkastelussa lähiaikoina, sillä julkisen sektorin taloudelliset näkymät ovat heikentyneet. Tämä on lisännyt keskustelua ja saanut aikaan muutoksia myös julkisiin hankintoihin ja sitä koskevaan lainsäädäntöön. Hankinnat nähdään merkittävänä keinona vaikuttaa kuntien talouteen ja tuottavuuteen. Markkinat ovat laajentuneet, mikä vaikuttaa tuotteiden ja palvelujen hintakilpailuun.

Julkisissa hankinnoissa on kiistatta merkittävä säästöpotentiaali. Hankinnoilla voidaan saavuttaa kustannussäästöjä tai samalla rahalla parempia ja laadukkaampia palveluja. Hankinnoissa on taloudellisuuden lisäksi tärkeää myös huomioida sen laatua ja kestävyttä. Näiden määrittely ei ole yksiselitteistä, mutta yleisesti ottaen käsitteillä voidaan tarkoittaa tavaroiden ja palvelujen pidempää elinkaarta, parempaa kestävyttä ja jatkuvuutta. Laadun määrittely on hankinnoissa aina tapauskohtaista hankinnan luonne ja sen tarkoitus huomioon ottaen.

Taloudellisen kestävyuden lisäksi ilmastonmuutos ja sen vaikutukset niin talouteen kuin arjen toimintoihin ovat myös korostuneet. Myös kunnilta odotetaan enemmän vastuullisuutta tai kestävyttä ja ilmastonmuutoksen huomioimista toiminnassaan. Julkisten hankintojen käsikirjan (VM julkaisu 2023:60) mukaan kestävä eli vastuullinen hankinta tarkoittaa ympäristö- eli ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vastuun eli kestävyuden tavoitteiden edistämistä ja näihin liittyvien näkökohtien huomioon ottamista hankintoja tehtäessä. Sosiaalisella kestävyydellä tarkoitetaan esimerkiksi oikeudenmukaisten työolojen edistämistä ja työperäisen hyväksikäytön torjumista. Ekologisella kestävyydellä tarkoitetaan esimerkiksi vähähiilisyiden, energiatehokkuuden ja luonnon monimuotoisuuden edistämistä. Taloudellisella kestävyydellä tarkoitetaan esimerkiksi kustannustehokkuuden edistämistä sekä harmaan talouden torjuntaa.

Lisäksi hankintoihin liittyvässä keskustelussa painottuu aluetalous sekä paikallisuus. Nämä ristiriitaisetkin vaatimukset asettavat julkisen sektorin toimijat hyvin haastavan tilanteen eteen. Hankintojen tekeminen ja toteuttaminen on tasapainoilua ja kompromisseja näiden vaatimusten saavuttamiseksi. Tämän ohjelman tarkoitus on luoda näille odotuksille tavoitteet, jota kohti toimintaa suunnataan asteittain.

3. Julkisten hankintojen lainsäädäntö

Laki julkisista hankinnoista (29.12.2016 / 1397) eli hankintalaki määrittelee keskeiset periaatteet ja menettelyt, miten julkiset hankinnat tulee toteuttaa. Hankintalain 2 §:n mukaan tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Lisäksi hankintalain 2 §:n mukaan hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.

Hankintalaki ohjaa julkisen sektorin toimijoita hankinnoissaan siten, että hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden, suhteellisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita.

Hankintalainsäädäntö määrittelee tiivistetysti ne menettelytavat ja reunaehdot, miten julkiset hankinnat tulee kilpailuttaa. Hankintalaki ei kuitenkaan määritä hankittavan tavaran tai palvelun sisältöä, sen tavoitteita, toteutustapaa tai hankintayksikön tarpeita.

Hankintapoliittinen ohjelma ja sen tavoitteet ovat yksi keskeinen keino vaikuttaa valmisteltaviin hankintoihin ja niiden toteutukseen. Nämä asiat määritellään pääsääntöisesti kunkin hankinnan valmistelussa, joista keskeisimmät vaiheet ovat hankinnan suunnittelu ja tarjouspyynnön valmistelu. Näihin vaiheisiin hankintapoliittisen ohjelman tavoitteet on luotu ja niillä pyritään tukemaan kestävämpien ja vastuullisempien hankintojen saavuttamista.

Edellä kuvatun lisäksi hankinnoissa on olennaista ottaa huomioon, mikä on paras ratkaisu Salon kaupungin ja sen toiminnan sekä palvelujen kannalta. Yritysten näkökulmasta on tärkeää ymmärtää julkisten hankintojen periaatteet ja menettelytavat. Ymmärrys julkisista hankinnoista ja sen prosessista lisää myös yritysten kilpailukykyä alueellisesti ja valtakunnallisesti.

4. Salon kaupungin hankinnat, nykytilanne

Vuoden 2023 tilinpäätöstietojen mukaan hankintojen kokonaismäärä on 49 miljoonaa euroa, eli noin 32 % kaupungin ulkoisista menoista. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnat olivat kokonaisarvoltaan noin 15 miljoonaa euroa. Palvelujen ostot olivat yhteensä noin 34 miljoonaa euroa. Sisäiset palveluostot, joita ovat esimerkiksi IT-, ateria- ja puhtaanapitopalvelut, ovat yhteensä noin 20 miljoonaa euroa.

Suurimmat hankintakokonaisuudet Salon kaupungin tilinpäätöksessä 2023 olivat rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitokulut, 6,3 miljoonaa euroa, sähkö ja lämmitys 6,6 miljoonaa euroa, kuljetukset noin 7,8 miljoonaa euroa, erilaiset asiantuntijapalvelut 3,0 miljoonaa euroa, ICT-palvelut 2,8 miljoonaa euroa sekä elintarvikkeet 3,0 miljoonaa euroa. Kaupungin tavaroiden ja palvelujen menot ovat vähentyneet melko paljon sosiaali- ja terveyspalvelujen siirryttyä 1.1.2023 hyvinvointialueiden vastattavaksi. Merkittävin toimiala hankintojen kannalta on teknisten palvelujen toimiala, jonka hankintojen kokonaismäärä tavaroiden ja palvelujen osalta on noin 19,7 miljoonaa euroa.

Kaupungin investointimenot vuonna 2023 olivat yhteensä noin 11 miljoonaa euroa. Investoinnit kilpailutetaan pääsääntöisesti urakkamuotoisesti irtaimen investointeja lukuun ottamatta. Vuoden 2023 talousarvion investointiohjelman mukaan talonrakennuksen investoinnit olivat noin 4 miljoonaa euroa ja infran sekä yleisten alueiden investoinnit olivat noin 5 miljoonaa euroa. Liikelaitos Salon Veden investoinnit olivat noin 4,4 miljoonaa euroa.

Hankintojen suunnittelussa ja kilpailuttamisessa on tärkeää hyödyntää kategoria-ajattelua. Salon kaupunki on hankintayksikkönä laaja ja monitahoinen. Kaupungin toimialat ovat erilaisia, mutta tuotettavissa palveluissa tarvitaan myös yhtenäisiä toimintatapoja ja hankintoja.

Julkisten hankintojen käsikirjan mukaan hankintakategoria tarkoittaa joukkoa tuotteita ja palveluita, joiden hankintoja ohjataan ja koordinoidaan yhtenä kokonaisuutena. Hankintojen kategorisointi tukee hankintojen johtamista, suunnittelua, toteutusta, valvontaa ja kehittämistä. Hankintojen kategorisointi auttaa jäsentämään hankintatoimen kokonaisuutta ja priorisoimaan henkilöresursseja. Organisaation erilaiset tarpeet ja markkinatietämys voidaan yhdistää, mistä seuraa tehokkaampi markkinoiden, toimittajien, tilaajien ja sopimusten hallinta. Kategorisoinnissa on lisäksi tärkeää tunnistaa jaottelu organisaation ydintoimintaan liittyviin hankintoihin ja organisaation toimintaa tukeviin hankintoihin.

Kaupungin hankinnoissa on tärkeää ja tarkoituksenmukaista, että luontevat hankintakokonaisuudet kilpailutetaan koko kaupunkia koskevin hankintoina. Hankinnat on syytä luokitella **rutiiniluonteisiin** ja toimintaa tukeviin **hankintoihin** sekä toimialan tai kaupungin ydintoimintaa tukeviin hankintoihin eli **strategisiin hankintoihin**. Toimialojen ja palvelualueiden on tärkeää tunnistaa eri toimialoja läpileikkaavat ja luontevat hankintakokonaisuudet sekä toteuttaa niitä yhteistyössä muiden toimialojen ja hankintapalvelujen kanssa. Yhtenäiset käytännöt ja hankintasopimukset vapauttavat resursseja muuhun toimintaan.

4.1 Huomioita nykytilasta

Salon kaupunki kilpailuttaa pääsääntöisesti hankintansa itse. Kaupungin hankinnoissa päätösvalta on toimitusjohtajalla ja viranhaltijoilla kaupunginhallituksen hyväksymien euromääräisten rajojen mukaisesti. Kaupungin hankintapalvelut neuvoo ja opastaa yksiköitä hankinnoissa ja suorittaa teknisen kilpailutusprosessin. Vuosittain Salon kaupungissa kilpailutetaan noin 50 kynnysarvot ylittävää hankintaa ja noin 20 pienhankintaa (kynnysarvot alittavaa hankintaa). Kaupungin hankintatoimeen varatut resurssit ovat sellaiset, että kaikkia hankintoja ei ole mahdollista tai taloudellisesti järkevää kilpailuttaa itse.

Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa. Salon kaupunki on mukana erilaisissa hankintaverkostoissa ja yhteishankintayksiköissä. Näitä ovat mm. Hansel Oy, Tiera Oy, Turun seutuhankintaverkosto sekä Sarastia Oy. Yhteishankintayksikköjen merkitys on kasvanut hieman lähinnä rutiini- ja volyymituotteiden hankinnoissa. Hankintayhteistyö perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja yhteishankintoihin liittyminen arvioidaan aina hankintakohtaisesti. Liittymisen arvioinnissa otetaan huomioon hankinnan luonne ja kokonaisuus, tilanne markkinoilla sekä onko hankinnalla erityisiä paikallisia vaikutuksia.

Julkisissa hankinnoissa nousee usein esiin hankintojen paikallisuus. Julkisten hankintojen paikallisuusasteen määrittely on haasteellista. Ensinnäkin tulisi määrittellä, onko paikallisuus kyseisen kunnan vai maakunnan alueelle jäävä hankinta. Paikallisuuden mittarina on voitu käyttää yrityksen kotipaikkaa, mutta merkitystä on myös sillä, onko yrityksellä toimipiste alueella. Jossain tapauksissa paikallisuus voi olla kotimainen hankinta. Hankinnan paikallisuudessa olennaista on se, mitä tuotteita ja palveluja on ylipäätään saatavilla lähialueilta. Merkitystä on myös sillä, että luoko hankinta mahdollisuuden sille, että alueelle syntyy lisää yrityksiä tai toimipisteitä. Tässä ohjelmassa hankintojen paikallisuudella tai paikallisella vaikuttavuudella tarkoitetaan niitä hankintoja, jotka parantavat Salon alueen elinvoimaa ja taloutta. Luotettavaa tietoa tai laskentatapaa hankintojen paikallisuudesta ei ole, mutta karkeasti arvioituna Salon kaupungin paikallisuus hankinnoissa on melko hyvä.

Salon kaupunki hankinnat ovat hyvin erilaisia sekä sisällöltään että laajuudeltaan. Kaupungin hankinnat vaikuttavat merkittävästi eri palvelualueiden toimintaan. Yhteistyön tekeminen palvelualueiden, hankintapalvelujen ja tarjoajien välillä lisää hankintaosaamista ja ymmärrystä julkisten hankintojen erityispiirteistä. Tällä on merkitystä myös hankinnan lopputuloksen sekä kaupungin tuottamien palvelujen kannalta.

5. Hankintojen johtaminen

Hankintojen strategisella johtamisella tarkoitetaan toimenpidekokonaisuutta, joka pitää sisällään organisaation hankintojen suunnittelun, hallinnan ja ohjauksen siten, että hankinnoilla mahdollistetaan ja edistetään organisaation strategisten tavoitteiden saavuttamista. Hankintojen strateginen johtaminen ohjaa hankintoihin liittyvää päätöksentekoa ja toimintaa niin, että hankintaprosessit tukevat organisaation strategisten tavoitteiden ja tarpeiden saavuttamista. **Yksinkertaisimmillaan määriteltynä hankintojen strateginen johtaminen on organisaation strategisten tavoitteiden toteuttamista ja käytäntöön viemistä hankinnan keinoin** (Julkisten hankintojen strategisen johtamisen parhaat käytännöt: 22 askelta menestykseen, VM julkaisu 10/2023).

Hankintojen johtamisella on merkitystä suoraan käytännön arjen toimintaan. Kaupungilla on useita palvelualueita ja työyksiköitä, jotka tekevät hankintoja. Hankintojen lopputuloksella on merkittävä vaikutus toimialojen toimintaan ja palveluihin. Hankintaosaamisen taso vaihtelee, mutta pääsääntöisesti kaupungin eri palvelualueet tunnistavat hankittavien tavaroiden ja palvelujen sisällön.

Hankintojen strategista johtamista tulee vahvistaa kaupungissa. Tämä tarkoittaa hankintojen toteuttamista kaupungin strategian tavoitteiden mukaisesti, hankintojen kytkemistä talouden kokonaissuunnitteluun ja toimialojen keskeisten ydin Hankintojen tunnistamista sen toiminnan ja vaikutusten kannalta.

Hankintapoliittisen ohjelman tavoitteena johtamisen osalta on hankintojen strategisen johtamisen vahvistaminen ja hankintaosaamisen kehittäminen.

- Kaupunginhallitus päättää hankintojen strategisista linjauksista ja tavoitteista kaupunkitasolla.
- Kaupungin ylin virkamiesjohto vastaa hankintojen johtamisesta sekä tukee ja edesauttaa hyvien hankintojen aikaansaamista yhteistyössä **yli toimialojen**.
- Toimialojen tehtävänä on tunnistaa omat strategiset hankintansa, jotka vaikuttavat olennaisesti toimintaan. Hankintojen suunnittelua tulee kehittää niin, että otetaan huomioon pidemmän aikavälin suunnittelu. Kaikkien kaupungin palvelualueiden tulee tiedostaa vastuunsa, roolinsa sekä mahdollisuudet hankinnoissaan sekä hankintaprosessin monivaiheisuus.
- Toimialojen hankintaosaaminen tunnistetaan ja sitä vahvistetaan. Hankintaosaamista etenkin tuotteiden ja palvelujen sisällön kuvaamisessa vahvistetaan ja sen merkitys hankinnan onnistumisen kannalta tiedostetaan.
- Kullekin toimialalle on nimetty hankintayhdyshenkilöt, jotka perehdytetään hankintaprosessiin ja jotka vastaavat kyseisellä palvelualueella hankintaprosessin tuntemuksesta ja edellytyksistä.

5.1 Hankintojen organisointi sekä vastuut 1/2

Kaupungin organisaatiossa (konsernipalvelut) on hankintapalvelut-niminen tiimi, joka on osa talouspalveluiden palvelualueita. Hankintapalvelut toimii tukipalveluina hankintojen osalta kaupungin eri toimialoille ja palvelualueille. Hankintapalvelujen ja toimialojen vastuut ja tehtävät on määritelty kaupungin hankintaohjeessa.

Toimialojen ja palvelualueiden tehtävänä on

- hankinnan suunnittelu, sen käynnistäminen ja aikataulutus
- hankinnan vastuuhenkilön nimeäminen hankintakohtaisesti
- hankinnan kohteen määrittely, kuvaaminen ja sisältö sekä palvelualueen tarpeet
- hankintapäätös ja sen valmistelu
- hankintasopimuksen valvonta ja sopimushallinta

Hankintapalvelujen tehtävänä on:

- vastaa kaupungin hankintojen ohjauksesta ja neuvonnasta sekä tuottaa hankintaosaamiseen liittyvät tukipalvelut hankintojen kilpailuttamiseen
- antaa asiantuntija-apua hankintalain ja kaupungin hankintaohjeiden soveltamisessa
- tukee ja osallistuu hankintaprosessin valmisteluun yhteistyössä palvelualueiden kanssa
- huolehtii hankinnan operatiivisesta kilpailutuksesta ja sähköisestä hankintajärjestelmästä
- koordinoi pääsääntöisesti kaupungin keskitettyjen hankintojen kilpailutuksen valmistelua. Keskitettyjen hankintojen osalta nimetään erikseen hankinnan vastuuhenkilö.

5.1 Hankintojen organisointi sekä vastuut 2/2

Hankintaprosessi

Toimialan toimijat	Hankintojen linjaukset	Hankinnan käynnistys	Hankinnan suunnittelu	Hankinnan kohteen määrittely	Kilpailutus	Hankintapäätös	Sopimuksen toteutus ja seuranta
Luottamushenkilöt, toimitilin	Vastaa	-	-	-	-	Vastaa	-
Palvelualueen tms. johtaja	Osallistuu	Vastaa	Osallistuu	-	-	Vastaa	-
Hankinnan vastuuhenkilö	-	Osallistuu	Vastaa	Vastaa (tarjouspyyntö)	Osallistuu	Osallistuu	Vastaa / Osallistuu
Kaupungin hankintapalvelut	Osallistuu	-	Osallistuu	Osallistuu	Vastaa	Osallistuu	-
Tuotteen/palvelun käyttäjät	-	-	Osallistuu	-	-	-	Osallistuu
Tuotteen/palvelun tarjoajat	-	-	Osallistuu (markkina- vuoropuhelu)	-	Osallistuu (tarjous)	-	Osallistuu

Tässä kohdassa yhteys hankintapalveluihin!

6. Tavoitteet ohjelmakaudelle 2024–2028

6.1 Elinvoimaiset hankinnat

- Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa arvioidaan vaikutukset markkinoihin ja markkinavuoropuheluja lisätään.
- Aktivoidaan yrityksiä osallistumaan julkisiin hankintoihin. Edistetään kaupungin hankinnoilla kilpailun syntymistä.
- Mahdollistetaan myös pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin hankinnan kohde huomioiden.
- Lisätään viestintää onnistuneista hankintaesimerkeistä.

6.2 Hyvinvointia tukevat hankinnat

- Hiilineutraalien hankintojen määrää lisätään. Selvitetään vaikuttavimmat hankinnat hiilineutraaliuden kannalta.
- Vastuulliset elintarvikehankinnat. Elintarvikehankintojen minimivaatimukset pyritään laatimaan siten, että hankitaan Suomen lainsäädännön vaatimuksin tuotettuja elintarvikkeita.
- Lisätään kiertotaloutta tukevien hankintojen määrää ja tavoitellaan materiaalitehokkaita hankintoja.
- Osallistetaan käyttäjiä hankinnan valmistelussa ja huomioidaan erityisesti lapset käyttäjinä (lapsiystävällinen kunta).
- Tunnistetaan hankinnat, joissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota sosiaaliseen ja eettiseen vastuullisuuteen.
- Edistetään heikommassa työmarkkina-asemassa olevien, esimerkiksi nuorten, maahanmuuttajien ja pitkäaikaistyöttömien työllistymistä siihen soveltuvilla hankinnoilla. Kehitetään hankinnoilla työllistämisen mallia ja hankintaehdon soveltamisen käytäntöjä.

6.3 Kestävän talouden hankinnat

- Kaupungin hankinnat ovat kokonaistaloudellisia ja kustannustehokkaita hankinnan elinkaari huomioiden.
- Lisätään energiatehokkaita hankintoja etenkin rakentamisessa.
- Hyödynnetään kaupungin yhteishankintayksikkökumppanien kilpailutuksia etenkin volyymi- ja rutiinituotteiden hankinnoissa silloin, kun hankinnalla ei ole erityistä paikallista vaikuttavuutta.
- Vahvistetaan hankintojen johtamista sekä tunnistetaan strategisesti merkittävimmät hankinnat.
- Joukkoliikenteen ja koulukuljetusten hankinnat toteutetaan siten, että sopimuskaudella mahdollistetaan uusien toimintamallien ja teknologian hyödyntäminen.

7. Toimeenpano ja seuranta

7.1 Elinvoimaiset hankinnat

Tavoite	Toimenpide	Seuranta/Mittari	Vastuutaho
Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa arvioidaan vaikutukset markkinoihin ja markkinavuoropuhelua lisätään.	Selvitetään markkinavuoropuhelun tarve hankinnan suunnitteluvaiheessa. Tehdään laajoissa hankinnoissa markkinavaikutusten arviointi.	Tehtyjen markkinavuoropuhelujen määrä. Tehdyt arvioinnit / mahdolliset vaikutusten arvioinnit.	Palvelualueet ja hankintapalvelut
Aktivoidaan yrityksiä osallistumaan julkisiin hankintoihin. Edistetään kaupungin hankinnoilla kilpailun syntymistä.	Tehdään kysely yrityksille kaupungin hankintoihin osallistumisesta. Hankinnat kilpailutetaan tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.	Jatkuva seuranta. Saatu tarjousten määrä (keskiarvo) / hankinta / vuosi.	Palvelualueet ja hankintapalvelut
Mahdollistetaan myös pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin hankinnan kohde huomioiden.	Selvitetään osatarjousten mahdollisuus hankinnan suunnitteluvaiheessa ja seurataan osatarjoukset sallivien tarjouspyyntöjen määrää.	Jatkuva seuranta. Osatarjoukset sallivat hankinnat, kpl / vuosi.	Palvelualueet ja hankintapalvelut
Lisätään viestintää onnistuneista hankintaesimerkeistä.	Lisätään viestintää onnistuneista hankinnoista kaupungin tiedotuksessa.	Onnistuneet hankinnat, kpl / vuosi, tehdyt tiedotteet	Hankintapalvelut, palvelualueet ja yhteisöpalvelut/viestintä

7.2 Hyvinvointia tukevat hankinnat 1/2

Tavoite	Toimenpide	Seuranta/Mittari	Vastuutaho
Hiilineutraalien hankintojen määrää lisätään. Selvitetään vaikuttavimmat hankinnat hiilineutraaliuden kannalta.	1. Tunnistetaan ne hankinnat, joilla on merkittävä vaikutus hiilineutraaliuteen. 2. Lisätään hiilineutraaliuden kriteerejä mahdollisuuksien mukaan hankinnoissa.	1. Merkittävimmät hiilineutraalit hankinnat tunnistettu. 2. Hiilineutraalien hankintojen määrä / vuosi	Palvelualueet ja hankintapalvelut
Vastuulliset elintarvikehankinnat. Elintarvikehankintojen minimivaatimukset pyritään laatimaan siten, että hankitaan Suomen lainsäädännön vaatimuksin tuotettuja elintarvikkeita.	Elintarvikehankintojen minimivaatimukset pyritään laatimaan siten, että hankitaan Suomen lainsäädännön vaatimuksin tuotettuja elintarvikkeita.	Elintarvikehankinnan kriteerit / hankinnan toteuma ja saadut tarjoukset	Ravitsemispalvelut ja hankintapalvelut
Lisätään kiertotaloutta tukevien hankintojen määrää ja tavoitellaan materiaalitehokkaita hankintoja.	1. Selvitetään tavarahankintojen valmistelussa mahdollisuus hyödyntää kierrätettäviä ja uusiutuvia materiaaleja. 2. Hankitaan pitkän elinkaaren tuotteita sekä kiinnitetään huomiota tuotteiden korjattavuuteen ja haitattomuuteen 3. Lisätään yhteiskäyttöisiä tavaroita ja palveluja.	1. Toteutetut hankinnat, joissa huomioitu kierrätettävyys ja uusiutuvat materiaalit. 2. Pitkän elinkaaren tuotteiden osuus toteutuneista hankinnoista 3. Selvitetään sähköisen jakamisalustan mahdollisuutta yhteiskäyttöisten tavaroiden osalta.	Palvelualueet ja hankintapalvelut

7.2 Hyvinvointia tukevat hankinnat 2/2

Tavoite	Toimenpide	Seuranta/Mittari	Vastuutaho
Osallistetaan käyttäjiä hankinnan valmistelussa ja huomioidaan erityisesti lapset käyttäjinä (lapsiystävällinen kunta).	1. Luodaan kriteerit hankinnan valmisteluvaiheessa käyttäjien osallistamiselle. 2. Selvitetään kynnyksarvot ylittävissä hankinnoissa mahdollisuus osallistaa hankinnan käyttäjiä.	1. Toteutetut hankinnat, joissa käyttäjien osallistaminen tehty. 2. Jatkuva seuranta	Palvelualueet ja hankintapalvelut
Tunnistetaan hankinnat, joissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota sosiaaliseen ja eettiseen vastuullisuuteen.	1. Selvitetään keskeiset hankinnat, joissa sosiaalisuus ja eettisyys korostuvat ja joissa on riskejä. 2. Laaditaan mallikriteerit tai Code of Conduct -ohje hankintojen eettisiksi kriteereiksi / periaatteiksi.	1. Keskeiset hankinnat selvitetty. 2. Mallikriteerit /- ohjeet laadittu.	Hankintapalvelut
Edistetään heikommassa työmarkkina- asemassa olevien, esimerkiksi nuorten, maahanmuuttajien ja pitkäaikaistyöttömien työllistymistä siihen soveltuvilla hankinnoilla. Kehitetään hankinnoilla työllistämisen mallia ja hankintaehdon soveltamisen käytäntöjä.	1. Luodaan hankinnoilla työllistämisen malli ja ohjeistus. 2. Sovelletaan tarkoituksenmukaisissa hankinnoissa työllistämisen mallia.	1. Työllistämisen malli ja ohjeistus tehty. 2. Tehdyt hankinnat, joissa työllistäminen huomioitu.	Työllisyyspalvelut ja hankintapalvelut

7.3 Kestävän talouden hankinnat

Tavoite	Toimenpide	Seuranta/Mittari	Vastuutaho
Kaupungin hankinnat ovat kokonaistaloudellisia ja kustannustehokkaita hankinnan elinkaari huomioiden.	Arvioidaan hankintojen taloudelliset vaikutukset sekä suunnittelussa että sopimusvaiheessa. Kehitetään hankintojen elinkaarikustannusten arviointia.	Jatkuva seuranta	Palvelualueet ja hankintapalvelut
Lisätään energiatehokkaita hankintoja etenkin rakentamisessa.	Toteutetaan kiinteistöjen lämmitystapamuutoksia. Päivitetään kiinteistöjen teknisiä järjestelmiä energiatehokkaiksi.	Tehdyt hankinnat, joissa toteutettu energiatehokas ratkaisu.	Tilapalvelut
Hyödynnetään kaupungin yhteishankintayksikkökumppanien kilpailutuksia etenkin volyymi- ja rutiinituotteiden hankinnoissa silloin, kun hankinnalla ei ole erityistä paikallista vaikuttavuutta.	Hyödynnetään yhteishankintoja tapauskohtaisen arvion ja tavoitteen mukaan.	Yhteishankintojen määrä	Palvelualueet ja hankintapalvelut
Vahvistetaan hankintojen johtamista sekä tunnistetaan strategisesti merkittävimmät hankinnat.	Toimialat tunnistavat keskeiset strategiset hankinnat ja niiden vaikutukset.	Toimialan strategiset hankinnat tunnistettu.	Toimialajohtaja ja hankintapalvelut
Joukkoliikenteen ja koulukuljetusten hankinnat toteutetaan siten, että sopimuskaudella mahdollistetaan uusien toimintamallien ja teknologian hyödyntäminen.	Selvitetään ja mahdollisuuksien mukaan huomioidaan kunkin kuljetushankinnan valmistelussa uusien toimintamallien ja teknologian hyödyntäminen.	Toteutuneet hankinnat, joissa uusia toimintamalleja ja teknologiaa hyödynnetty.	Liikennepalvelut

7.4 Ohjelman tavoitteiden täytäntöönpano ja seuranta

- Hankintapoliittinen ohjelma ja sen tavoitteet viedään tiedoksi ja toteutettavaksi toimialoille ja palvelualueille, kun ohjelma on hyväksytty. Ohjelman tiedottamisesta ja toteuttamisen ohjaamisesta vastaa hankintapalvelut yhdessä hankintavastaavien kanssa. Ohjelma jalkautus toteutetaan vuoden 2025 alkupuoleen mennessä.
- Kaupunginhallitukselle tuodaan tilinpäätöksen yhteydessä raportti, miten hankintapoliittisen ohjelman päämäärät sekä tavoitteet ovat toteutuneet ja miten niitä on edistetty. Hankintapoliittisen ohjelman seurannan ja raportoinnin koordinoinnista vastaa kaupungin hankintapalvelut yhdessä palvelualueiden kanssa.
- Ohjelman tavoitteita ja niiden vastaavuutta arvioidaan myös talousarvion laadinnan yhteydessä. Kukin palvelualue selvittää talousarvion valmistelussa, mitä hankintapoliittisen ohjelman tavoitteita voidaan ottaa osaksi kunkin vuoden taloutta ja toimintaa.